

2011. március 29. kedd
Pál első levele a korinthusiakhoz 4,6–13
Dr. Herczeg Pál

A korinthusiak gőgje és Pál alázata

^{4,6}Mindezeket pedig, testvéreim, értetek alkalmaztam magamra és Apollósra, hogy a mi példánkon tanuljátok meg: ahhoz tartsa magát az ember, ami meg van írva, és senki se fuvalkodjék fel az egyik tanítóval dicsekedve a másik ellen. ^{4,7}Mert ki tesz téged különbbé? Mid van, amit nem kaptál? Ha pedig kaptad, mit dicsekszel, mintha nem kaptad volna? ^{4,8}Ti már jóllaktatok, már meggazdagodtatok, nélkülünk uralomra jutottatok; bár csakugyan uralomra is jutottatok volna, hogy veletek együtt mi is uralkodhatnánk. ^{4,9}Mert úgy gondolom, hogy Isten minket, apostolokat, utolsókul állított, mint akiket halálra szántak, mert látványossággá lettünk a világnak, az angyaloknak és az embereknek. ^{4,10}Mi bolondok vagyunk a Krisztusért, ti pedig okosak a Krisztusban, mi erőtlenek, ti pedig erősek, ti megbecsültek, mi pedig megvetettek. ^{4,11}Mind ez ideig éhezünk és szomjazunk, ruhátlanok vagyunk, és bántalmakat szenvedünk, otthontalanul bujdosunk, ^{4,12}és tulajdon kezünkkel dolgozva fáradozunk. Amikor gyaláznak, áldást mondunk, amikor üldöznek, tűrünk, ^{4,13}amikor rágalmaznak, jó szóval válaszolunk; szinte a világ szeméjtjévé lettünk, és mindenki söpredékévé mind ez ideig.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Indulatos, önvallomást is tartalmazó apológia az ellenfelek fölényeskedése és gyalázkodása miatt. Stílusa ezért rapszodikus. A 6. vershez az apparátusban van egy bővítés: *phronein* – amit a Károli bölcsekedésként, az ÚF pedig dicsekvésként fordít. Így értelmezi a szöveget – talán Károli jobban adja vissza az apostol érvelését.

Ugyanebben a versben a *metaskhémetidzein* = alkalmazni kifejezés is érdekes. Egyéb jelentése: átalakítani, átsematizálni, átformálni. Pozitív értelemben így használja a Fil 3,21-ben: Krisztus átváltoztatja gyarló testünket. A *skhéma* alapszó másik változata pedig a Róm 12,2-ben jelenik meg: *syskhématidzein*. A világhoz való igazodás kifejezése lenne, amit persze az apostol elutasít. A három bibliai hely együtt mutatja a hívő (és az apostol) dilemmáját: ki és mi és hogyan rendezi át az életét, kihez-mihez alkalmazkodik, mibe integrálódik? Erre végül az apostol ad példát, itt alázatosan, másutt elvekben is. Két hasonló jellegű perikópát is találunk Pálnál: a 2Kor 4,1–12 és a 2Kor 6,1–10 verseiben. Látható: ismétlődő probléma és szituáció.

A *felfuvalkodás* értelmezéséhez Bolyki János említi az aesopusi példabeszédet a felfuvalkodott békáról és az ökörről. Bár bizonyos, hogy ezt mind Pál, mind az olvasó ismerte, de az apostol nem használja fel a végső, tragikus tanulságot. Ugyanakkor előfordul ez a szó még az 5,2-ben és a 13,4-ben, majd pedig a Kol 2,18-ban. Kiss Sándor a kovácsfújtatót említi magyarázó képként, ami levegővel töltve éleszti, növeli a tüzet. Talán ez alkalmasabb a magyarázatra.

Az „ami meg van írva” kifejezés általában az ószövetségi idézetek bevezetése, de valószínű, hogy itt éppen nem, hanem a már tárgyalt 3,6–4,5 perikópa szövegére utal.

A „különbbe tétel” (*diakrinein*) lehet sima különbségtétel is, vö. ApCsel 15,9, ugyan akkor benne van a másik fölé kerülésnek, fölényeskedésnek indulata is. Erre tekintve mondja az apostol: ha van valami érték, többlet egyik vagy másik személyben, az is Isten adománya, és nem saját kiválóságának eredménye. (Majd később a karizmatikusok problémájánál is előjön: Isten adja kinek-kinek a hit mértéke szerint – Róma 12, haszonra – 1Kor 12, és építésre – Ef 4, de nem fölényeskedésre!

A 8. verstől megint néha ironikus az apostol. Meggazdagodtatok? Uralomra jutottatok? Ugyan már! Hasonló a „minden szabad nekem” jelszó esetben is az apostol véleménye (6,12).

Azután nagyon keserű lesz az apostol, stílusa pedig ismét a diatribé szóözönét és szópárjait használja. Kezdeti kép egy diadalmenet, amelyben a diadalmas győztes hurcolja halálra szánt foglyait, a nézők öröme, látványosságul. Hasonló keserű kép a 13. versben a „szemét és söpredék” minősítés. Egyes görög városokban ugyanis egy-egy tragédia után szokták áldozatul dobni az ilyenek tekintett embereket. Bennünk pedig felvetődik az ószövetségi bűnbak szerepe is (3Móz 16), bár azt nem áldozták fel véresen, jóllehet mások bűneit hordozta. Legkeserűbb pedig a *peripséma* = hulladék, vakarék kifejezés a 13. versben: gondolhatunk a sátorponyva készítése „melléktermékére”, ami kidobandó. (ÚF: söpredék)

Egy magyarázó felveti, hogy a keserű szavak mögött talál a friss efezusi történések vannak. Elképzelhető, de az apostol útját végestelen végig kísérik hasonló szenvedések. Utal rájuk szó szerinti értelemben is, mint a 2Kor 4 és 6-ban, de jelképesen is, mint a Fil 3,10 és Kol 2,14 szavaiban, végül a Gal 6-ban a stigmák említésével.

Mindezek a szenvedések a vándorprédikátor életforma jellemzői. Ezeket az apostol tudatosan vállalta. Nagyon szép a kontraszt az ellenfelek, felfuvalkodottak vádjai, és a szenvedő apostol alázatos védekezése között. A vádakat ugyan szó szerint nem mindet ismerjük, de sokatmondó az apparátusban *disphémoumenoi* (rágalmazók) helyett használt *blasphémoumenoi* (káromlók) kifejezés. Az apostol válasza pedig *eulogia*, mi lehet „jó szó” is, de esetleg áldásmondás is!

Prédikációvázlat

Az apostol és a gyülekezet konfliktusa egyik csúcspontja ez. Nem csak általában kétféle bölcsesség és személy tekintélye szembeállítása, hanem személyeskedés, rágalmazás, fölényeskedés kavalkádja. Teljes a káosz. Hogyan lehet ebben megállni, megmaradni hűségesen a szolgálatban? Amit az apostol tanácsol: mindenekfelett önmagával kell tisztában lennie.

1. Sok minden elhangzott az előző szövegekben. Ezen belül elmondta, tisztázta az apostol, hogy ő és társai (sőt „versenyársai” is) szolgák, diakónusok, munkatársak, Krisztus szolgái. Hát, ha már elmondta, akkor tartania is kell magát ehhez! Alkalmaznia kell ilyen szélsőséges szituációban is. Nem a körülmények határozzák meg személyét, értékét, magatartását, hanem ez az alaphelyzet. Keresztyéni vagy lelkési egzisztenciánk nehéz helyzetében pl. a konfirmációi vagy lelkési eskü felidézendő! Mint ahogy pl. házassági válságban is támasz kell hogy legyen az esküszöveg. Megíratott, elmondott, megvallott – nem lehet „efölött” bölcselkedni, hanem meg kell tartani!

2. Kettős következménnyel jár ez az álláspont. Ha az ellenfelek dicsekednek a maguk fölényével, értékeivel (ha van), akkor is a gyülekezetben belül vannak ők is – ők is Isten elhívásából és adományaiból léteznek, vagy abból gazdagok. Nem személyük, hanem adottságaik (!) a létező értékeik. De a másik oldalon a vádolt, lenézett apostol sem e nélkül, szegényen, magára hagyottan vegetál. Hiszen munkatárs! Nem magára hivatkozik, önmagát önmagával védve, hanem arra hivatkozik, ami róla is megíratott, ami neki is adományként adatott.

3. A legsúlyosabb támadások között éppen ez a védelme: lehet, hogy emberi bölcsesség szerint bolond, erőtlén, megvetett, stb. De nem önmagában, objektív mérték szerint az, hanem – Krisztusért! Valami – sőt ezúttal Valaki példaként áll előtte. Krisztus, akit elítéltek, akit halálra szántak s adtak, aki látványossága lett kortársainak. Diadalmenet képét említi az apostol. Gondoljunk a Titusz által diadalmenetben hurcolt, halálra szánt zsidó hadifoglyokra. A domborművek szerint hordozniok kellett még a templom elrabolt kincseit is, látványossággul. És mégis: melyik a győztes, melyik lett maradandó? A szenvedő Krisztus él és uralkodik, a római birodalom régen már csak emlék. A legyőzött zsidóság túlélte legyőzőit. Lehet a halálra szánt sorsot is hitvallásosan, méltósággal hordozni. Vannak történelmi példák – válogathat bennük az igehirdető és olvasó.

4. Ebben a méltósággal és hitvallásosan hordozott szenvedésben nem csak passzivitás és lemondás van. Maga a hitvallás már eleve nem az, bármi is legyen emberi következménye. De még pozitívabb a keresztyén ember magatartása: az üldöztetést meg lehet szégyeníteni türelemmel, a rágalmazást jó szóval, a gyalázkodást, káromlást áldásmondással. El lehet jutni erre, ha valaki komolyan veszi azt, amit és Akit példaképpen alkalmazott önmagára.

Vannak nem kívánatos szituációk a történelemben is, a jelenben is. Szabjuk példaképpen magunkra most mi is azt, amit az apostol írt és cselekedett mindegy 2000 esztendeje. Mert mi is szolgák, munkatársai vagyunk annak az ügynek, elhívottai és megajándékozottai Isten kegyelméből. A 394. ének segít megfogalmaznunk és átélnünk nehéz szituációkat. A 399. ének mutatja, mit mondhat egy halálra szánt ember. Tanuljunk abból, ami megíratott, és kövessük a számunkra adott példákat.